

Recensioner.

För skolkör.

Eklöv-Gustafsson-Wikander-Ahlén-Överström: Skolkören. En, två eller trestämmiga körsånger med eller utan ackompanjemang för folk-, real- och flickskolor samt kvinnliga seminarier. På föranstaltande av Stockholms folkskolors sånglärarförening samlade och utgivna. 173 sid. A.-B. Nordiska Musikförlaget, Stockholm.

På nyårsaftonen kom posten med ett paket nya musikaler från Nordiska Musikförlaget. Verkligt kvalitativt tungt vägande ting. Bland dem den länge väntade Skolsångboken, som utlovats från Stockholms sånglärare. Med stigande förtjusning har jag genomläst, genomspelat och genomjungit samlingen och tvekar ej att säga att förlaget och utgivarna här åstadkommit en dräplig nyårgåva till skolan i första hand men också till hemmet och till de ideala ungdomsorganisationerna.

Samlingen är synnerligen rikhaltig, med huvudsakligen svenska sånger. I viss mån kunde den göra skäl för namn av antologi över den svenska sången. — Den äldre svenska sången är dock i det stycket väl litet representerad. Men samlingen har aldrig avsetts att vara en antologi: i en sådan kan aldrig undvikas döda punkter. Här finnas få eller inga longörer. Samlingen spelar med ett stort »register»: där finnes den enkla visan, där finnes den klämmiga gånglåten, den pompösa festhymnen. Där är putslustiga sånger och canons, men ock allvarliga högtidskväden. Där är klassiskt blandat med modernt.

Den unga svenska generationen har satt sin prägel på boken, utgivarna och deras samtida dominera. Man hade gärna sett några av de något äldre med i samlingen. Det är beklagligt att de

ställt sig avvisande. Vad den unga generationen emellertid givit synes vara framtidsdugligt och provhålligt. Där finnas många bevis på musikalisk ingivelse och smak och därtill teknisk kunnighet.

Ett särskilt ord är texten värd. Den som sysslat med slika ting vet huru vanskligt översättningsarbete eller nydiktning är. Utgivarna ha haft lyckan att med sig adjungera goda översättare. Det joltigt fromma och det larvigt lustiga är borta. Texten är sådan att man gärna vill att ungdomen lär sig den. Något undantag finnes — det bekräftar bara regeln.

Arrangemangen av folkvisor o. a., ofta av David Wikanders mästarehand, vore värda sitt kapitel.

Inalles: Här är en sångsamling, som man med bästa vitsord vill anbefalla till lärare, ungdomsledare, körledare och — föräldrar.

A. A.

Sånger för barn.

Harald Colleen: Tolv små visor för skola och hem. 15 sid. Nordiska Musikförlaget. Pris 2:—.

Har man sånglustiga barn hemma, vet man snart nog ej huru man skall kunna förse dem med sånger tillräckligt. Jag förmodar detsamma gäller den sångintresserade läraren i de minsta skolklasserna. Ofta får man tag i samlingar, som barnen ej bry sig om. Ibland är texten sådan att man själv ej vill befatta sig med det hela: orden fastna en i halsen. Nu har Harald Colleen utgivit en gladlynt och på samma gång fin samling sånger, som borde vara säkrad ingång i skola och hem. Prima texter, begripliga för barn. Anna Maria Roos och Jeanna Oterdahl, Zacharias Topelius och Elin Nordin veta huru man

talar till barn. Det vet Colleen också tydligt. Enkla och vackra sånger inom barnaröstens omfång och utan krångliga intervaller med ett sympatiskt ackompanjering, som också en i pianospel ej alltför driven fader och moder eller lärarinna går i land med. Ett enda fel vidlåder samlingen: den skulle ha varit försedd med bilder, så hade den blivit julens presentbok till barnen. Men det kan avhjälpas till nästa upplaga.

A. A.

Om orgel.

Robert Weber: Die Orgeln von Joseph Gabler und Johannes Nepomuk Holzhey. Ein Beitrag zur Geschichte des oberschwäbischen Orgelbaues im 18. Jahrhundert. Bärenreiters förlag. Kassel. Pris 4 RM.

Det 18. århundradet bildar, med de båda orgelbyggarna Gabler och Holzhey, en höjdpunkt inom det oberschwäbiska orgelbyggeriets historia. Om också de få handlingarna över deras livsverk ej lämna oss någon fullständig bild, så äro likväl de båda mästararnas största verk bibehållna: av Gabler domkyrkoorgeln i Weingarten och orgelverket i den gamla klosterkyrkan Ochsenhausen vid Bieberach, och av Holzhey orglarna i de forna klosterkyrkorna Roth am Roth och Obermarochtal (Ehingen).

Då blott dessa orgelverk bibehållits i sitt så gott som ursprungliga skick, inskränker sig föreliggande arbete (152 sidor) härför. Boken är mycket översiktlig och innehåller även ett stort antal tabeller, mensurer och ritningar, vilka giva oss en god kännedom om de skildrade verken.

Gunhild Schedin.

Teori.

Sven E. Svensson: Harmonilära under medverkan av Carl-Allan Moberg. Carl Gehrman's Musikförlag. Pris kr. 6:75.

Denna nyutgivna, harmonilära, som bygger på Riemanns teorier, har helt

säkert både värdefulla uppslag och mycket av intresse för den, som sysselsätter sig med harmoniska problem. Men hur intressant och på många punkter klaggörande än denna lärobok är, så torde den ändå som handledning åtminstone på ett högre stadium knappast kunna ersätta Bergenssons lärobok i samma ämne. Denna är dock med sina fel och förtjänster, kompletterad med Fryklöfs Koralarmonisering, en acceptabel lärobok, som under en förstående lärares ledning bör kunna ge goda resultat. Anmälaren ställer sig också tveksam inför lämpligheten av de Riemannska teorierna och detta harmonichiffer vid undervisning. En stor förtjänst, som denna harmonilära har framför exempelvis Bergenssons är, att den harmoniska undervisningsplanen inte endast är lagd med tanke på koralarmonisering. I förordet säges också, att arbetet avser att giva en teoretisk och historisk grundval för det harmoniska tänkandet samtidigt som den vill vara en handledning i övandet av flerstämmig sats i homofon stil.

För anmälaren synas de historiska översiktterna i detta arbete vara det förnämsta. Enbart för dessas skull hade man varit tacksam för, att detta arbete utgivits. Med den största sakkunskap och inlevelse ger oss författaren i flera olika avsnitt en mästerlig framställning av sitt ämne, som han suveränt behärskar.

J. H.

Psalmer och sånger.

G. M. Hultgren: Ur Jesper Svedbergs psalmskatt. Stockholm, Diakonistyrelsens förlag. 1932. 48 sidor. Pris 1 kr.

Alltsedan västgöta-kyrkoherden Olof Cederbom år 1845 utgav sin »Återhämtning ur Gamla Psalmboken», i vilken han meddelade icke mindre än c:a 130 bearbetningar ur 1695 års psalmbok och om vilken han själv säger att »denna återhämtning är en svag efterrapning av den herr-

liga skörd framlidne Ärke-Biskoppen Doctor Wallin och hans medhjälpare fullbordat» — alltsedan dess intill våra egna dagar ha tid efter annan män trätt fram, som menat sig ur det i den karolinska psalmboken av Wallin förbigångna kunna göra en efterskörd, som skulle vara förtjänt av att åter komma den svenska kyrkoförsamlingen till godo. Vi må nämna »Psalmboksvännerna», vilkas psalmboksförslag upptog ett sjuttiotial sådana av Wallin förbigångna psalmer ur Gamla psalmboken och framför allt Alin — också han västgöta-kyrkoherde — som i sitt förslag upptager ej mindre än 90 sådana psalmer. Bland andra som haft blicken riktad på den Gamla psalmboken må nämnas J. A. Eklund och Paul Nilsson.

Det är väl knappast någon tvekan om att bland de många som försökt sig på en förnyelse av dessa gamla psalmer ha inga lyckats så väl träffa den gamla psalmbokens anda och ton som Alin och Eklund. Särskilt skulle jag vilja framhålla Eklunds bearbetning av Gamla psalmbokens n:r 38 = Nya Psalmer 633. Den synes mig vara den yppersta bearbetningen ur Gamla psalmboken sedan Wallins dagar och torde kunna tävla med Wallins bästa.

Tiden har emellertid givit Wallin rätt i fråga om urvalet ur Gamla psbn. Trots det omfattande arbete som både i Sverige och Finland nedlagts på en förnyring av G. utöver W. är G. i Nya Psalmer företrädd med blott 9 nummer.

Detta hindrar dock icke att G. fortfarande innebär en lockelse för våra psalmister. Det *för närvarande* sista försöket är G. M. Hultgrens nyligen utkomna häfte »Ur Jesper Svedbergs psalmskatt». Jag säger med avsikt *för närvarande*, ty att G. ännu långt ifrån spelat ut sin roll som inspirationskälla för den andliga diktningen i vårt land är jag övertygad om.

Hultgrens psalmhäfte innehåller 24 bearbetningar ur G. Av dessa den gamla psalmbokens nummer hava de flesta (eller 18) tidigare varit föremål för omarbet-

ningar i olika psalmboksförslag under 1800-talet. Felaktig är författarens uppgift i förordet att ingen av de av honom nybearbetade psalmerna äro upptagna i W. eller i Nya Psalmer. G. 384 återfinnes nämligen i W. under n:r 468 och G. 38 i N. Ps. under n:r 633. De nummer i G. som icke tidigare bearbetats för de olika psalmboksförslagen äro: 250, 282, 306, 329 och 337. Det ligger närmast till hands att undersöka dessa. De båda första (en botpsalm och en tröstepsalm mot timliga förluster) torde i stort sett kunna anses fullt användbara i en svensk psalmbok. Men varken i fråga om religiös innerlighet eller poetisk form äro de så framstående att de kunna anses särskilt önskvärda, då dessa ämnen redan förut få anses tillräckligt företrädda. Den tredje — en lovpsalm — verkar alltför hantverksmässig för att kunna tävla med vad som redan finnes. Den fjärde — en barnpsalm — lider av samma fel som de flesta andra dylika, nämligen att icke utgöra vad den utger sig för att vara (ord lagda i ett barns mun, obs. *jag*-formen) utan en äldres försök att tala barnligt med en fränstötande lillgammal ton. Den femte åter — en bön före en resa till sjöss — torde icke utan framgång kunna tävla med Nya Psalmer n:r 639 och 640.

Av de övriga kunna vi här endast nämna ett par. Den första av dessa — G. 38 — är delvis av stort värde. Här är emellertid bearbetaren ohjälpligt förekommen av sin biskop (N. Ps. 633).

G. 171 (s. 12) lämpar sig väl mindre som församlingssång, men bleve förträfflig som hymntext. Även mel. G. 171 är därvid förvisso värd att uppmärksammas.

Bearbetningen av G. 402 (s. 46) skulle ha varit mycket välkommen som text till den gamla sköna, i 1914 års Hymnarium upptagna melodien om den blott icke vanställts av några svåra plattheter (främst: mig döden gjort ett stort förfång). Önskvärt vore att någon annan diktare överarbetade Hultgrens text.

Aven om bland dessa Hultgrens bearbetningar knappast något är att hämta för svenska psalmboken skall dock villigt erkännas, att Hultgren hör till de bättre bland Gamla psalmbokens många bearbetare. Tyvärr är det emellertid icke bara bearbetningen av G. 402 som vanprydes av plattheter. Jag antecknar s. 13, där det om Guds ord heter att det »blev satt av sätet», s. 19: »svett». Sådant får dock

icke skymma arbetets förtjänster. I allmänhet flyter versen väl och mången gång lyckas förf. ganska bra träffa den gamla psalmdiktningens tonfall. För enskild uppbyggelse är mycket att hämta ur det lilla häftet och för den som genom studium av G. lärt sig att älska den karolinska tidens psalm erbjuder Hultgrens arbete icke så litet av intresse.

Knut Peters.

Sammanträden.

Centralstyrelsen för Sveriges Allm. Organist- och Kantorsförening sammanträdde i Stockholm den 2—4 jan.

Till arbetsutskott omvaldes herrar Sjöberg, Brodin och Granér med herr D. Ahlén som suppleant. Meddelades att K. Maj:t bifallit Centralstyrelsens anhållan om kollekt i rikets alla kyrkor under år 1934 för föreningens understödsverksamhet för oförsörjda änkor och barn efter i svenska kyrkan anställda organister och kantorer. Utgivandet av den tidigare beslutade preludiesamlingen begynner med ett första häfte under våren. Till ombud i centralrådet för Sv. Kyrkosångsförbund valdes hr Granér med hr Brodin som suppleant. Nästa årssammanträde hålles i Stockholm den 2—4 jan. 1905.

Sekr.

Sveriges Kyrkosångsförbunds Centralråd hade ordinarie årssammanträde i Stockholm den 9 jan. 1934. Ordf. och v. ordf.-kassaförv. omvaldes (F. M. Allard, H. Colleen). Till sekreterare efter L. Lindhagen, som av sagt sig, utsågs kantor R. Forssman, Bettna. Centralrådets räkenskaper för 1934 godkändes, och ansvarsfrihet beviljades. En motion om sammanslagning mellan K. S. V. och K. S. F. bordlades i avvaktan på den utredning som igångsatts av K. S. V:s Centralkommitté.

En motion om upphörande av K. S. V:s och Organist- & kantorsförenings representantskap i Centralrådet utsändes med tillstyrkan till avdelningarna. Till Centralrådet anmäldes bildandet och anslutning till Sveriges Kyrkosångsförbund av Stockholms Kyrkosångsförbund. Härmed torde medlemssiffran närma sig 9,000.

Från Kyrkosångens vänners årsmöte i Stockholm den 8 januari 1934.

För den som älskar sången i Sveriges kyrka och allt vad därtill hörer och som är lycklig att tillhöra K. S. V. i vårt land och dess centralkommitté, emotses varje årsmöte med spänd förväntan och med stor glädje. Det gamla 40-åriga K. S. V., som under långa år utträttat så mycket för vårt svenska gudstjänstliv, känner starkt, hur det lever med ett fast grepp i nuet och med tro på framtidens uppgifter. Under biskop Auléns ledning känna vi starkt »luft under vingarna» och arbetsuppgifterna svälla mer och mer. De olika sektionerna för liturgi, församlingsång, orgel, kyrklig skrud och prydnad vaka över vad som händer och sker och det levande intresse som besjalar ledningen i dessa sektioner lämnar oss för varje år digra och innehållsrika rapporter och därjämte värdefulla uppslag att